

cognitive and transformative activities. At its core, it is the fundamental basis for k cognition and transformation reality”.

The complex combination of the determined methodological approaches to the development of technological culture creates backgrounds for a deep comprehension of the researched phenomenon core. It allows to effectively determinate the scientific and methodological foundations and pedagogical conditions for the formation and development of technological culture in future technology teachers as a strategic direction of their professional training.

Keywords: *methodology, principles, methods, culturological, technological, axiological, competency-based, system approaches.*

УДК 377.3.011-051:687

Медведенко І. С., Дьолог О.

ЗНАЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ВИРОБНИЦТВА У СТАНОВЛЕННІ ТА ВДОСКОНАЛЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПТНЗ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглядається значення та проблема технологічної виробничої практики майбутніх педагогів ПТНЗ швейного профілю в умовах сучасного виробництва. У зв'язку з постійним оновленням технічного оснащення швейних підприємств, впровадженням нових високоефективних технологій та нетрадиційних матеріалів, а також новими формами господарювання виникла потреба у висококваліфікованих працівниках з високим рівнем професійної мобільності та творчої ініціативи. Досягнення належної якості практичної підготовки кваліфікованих робітників, їхньої готовності до виконання суміжних видів робіт, підвищення мотивації до оволодіння сучасними виробничими технологіями, творчого саморозвитку і професійної самореалізації відводиться майбутніми педагогами ПТНЗ. Врахування динамічних техніко-технологічних змін, що відбуваються на підприємствах швейної галузі, зумовлює необхідність значно вдосконалити технологічну практичну підготовку майбутніх педагогів профтехосвіти швейного профілю.

Ключові слова: *Педагоги швейного профілю, професійна майстерність, технологічна виробнича практика*

Будь-яке сучасне виробництво вимагає високої мобільності трудових функцій робітників, готовності досить швидко опанувати нову техніку і виробничі технології, успішно адаптуватися до змін в умовах ринкових відносин. Це зумовлює гостру необхідність у педагогах ПТНЗ, які здійснюватимуть підготовку кваліфікованих робітників, і, крім того, для поліпшення якості підготовки цих робітників необхідно постійно вдосконалювати підготовку самих викладацьких кадрів.

Тож, проблема підготовки ініціативних, конкурентоздатних та професійно-компетентних педагогів для професійно-технічних навчальних закладів є актуальною. Адже сучасний ринок праці диктує свої умови: якість

професійно-практичної підготовки кваліфікованого робітника повинна відповідати не тільки вимогам освітніх стандартів, але й потребам суспільства і роботодавця. У зв'язку із цим зростає роль майбутнього педагога професійного навчання швейного профілю, який здійснює передачу відповідних знань, умінь, навичок, створює сприятливу атмосферу навчання, взаєморозуміння і підтримки, та виникає нове обґрунтування і кваліфікації з урахуванням його підготовки та постійного вдосконалення професійно-технічного рівня, наближення до міжнародних стандартів якості.

Сьогодні існує проблема між сучасним рівнем оснащення швейного виробництва та наявною матеріально-технічною базою навчально-виробничих лабораторій швейного профілю ВНЗ. А це потребує модернізації матеріально-технічної бази навчально-виробничих (швейних) лабораторій педагогічних ВНЗ. Враховуючи недостатнє матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів щодо вивчення новітніх технологій виробництва, педагогічним працівникам слід ініціювати налагодження співпраці з соціальними партнерами (підприємствами-замовниками кадрів).

У ході дослідження проблеми практичної підготовки майбутніх педагогів ПТНЗ швейного профілю ми спираємося на нову концепцію розвитку професійно-технічної (професійної) освіти України затвердженої МОН України та АПН України 04.07.2004 р., доцільність розробки якої була зумовлена завданнями розвитку України у західно-європейському і світовому контекстах, соціально-економічними змінами, посиленням суспільних вимог до рівня освіченості, професіоналізму, конкурентоспроможності майбутніх фахівців на вітчизняному та світовому ринках праці [1, с. 3-5]. У Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні наголошується, що розвиток професійно-технічної (професійної) освіти і професійного навчання зумовлює необхідність формування якісно нового типу педагога ПТНЗ – педагога професійного навчання, який органічно поєднує функції викладача та майстра виробничого навчання

Аналіз наукових напрацювань з проблем філософії освіти (В. П. Андрущенко, Б. С. Гершунський, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, В. С. Лутай та ін.), неперервної професійної освіти (С. Я. Батишев, В. П. Беспалько, Т. М. Десятов, В. І. Загв'язинський, В. С. Леднев, В. Т. Лозовецька, Н. Г. Ничкало, О. М. Новиков, Л. А. Онищук, В. Ф. Орлов, С. О. Сисоева, М. М. Скаткін та ін.), фундаменталізації, інтеграції й гуманізації підготовки кваліфікованих робітників (А. П. Біляєва, Г. П. Васянович, С. У. Гончаренко, Р. С. Гуревич, О. А. Дубасенюк, А. І. Кузьмінський, С. О. Нікітчина, Г. Г. Філіпчук, Л. О. Хомич та ін.), дидактики (А. М. Алексюк, Ю. К. Бабанський, В. Ю. Биков, І. Я. Лернер, М. І. Махмутов, В. О. Радкевич, В. О. Скакун, І. М. Стариков, та ін.),

оцінювання навчальних досягнень (П. Я. Гальперін, В. В. Краєвський, Н. В. Кузьміна та ін.), інноваційної діяльності майстра виробничого навчання у ПТНЗ (І. Б. Васильєв, Т. А. Дев'ятьярова, В. А. Панкратова, Л. З. Тархан, О. І. Щербак та ін.), дозволив виявити проблеми і перспективи удосконалення професійної майстерності, взаємозалежність успішної професійної діяльності та педагогічної майстерності майбутніх педагогів ПТНЗ швейного профілю.

Мета статті теоретично обґрунтувати значення та викласти методичні рекомендації щодо організації виробничої технологічної практики, відповідності її змісту сучасним техніко-технологічним змінам, що відбуваються у швейній галузі у становленні та вдосконаленні професійної майстерності майбутніх педагогів ПТНЗ швейного профілю.

Технологічна виробнича практика є однією з основних складових у становленні та вдосконаленні професійної майстерності майбутніх педагогів ПТНЗ у подальшій професійній діяльності при підготовці кваліфікованих робітників швейного профілю, оскільки характер праці сучасного робітника постійно змінюється і дедалі більше набуває інтелектуального змісту. У своїх наукових дослідженнях В. Ягупов [2, с. 12-19] визначає ключові компетентності випускників професійно-технічних навчальних закладів системи професійно-технічної освіти. Визначає, що компетентний робітник – це такий фахівець, який оволодів ґрунтовними знання в певній робітничій спеціальності, уміє виконувати конкретні види діяльності в межах своєї професії.

Важливу роль у виконанні цього завдання відіграє виробнича технологічна практика, під час проходження якої можлива безпосередня участь майбутнього педагога ПТНЗ в діяльності сучасного виробництва, закріплення і поглиблення теоретичних і практичних знань, отриманих під час аудиторних занять при вивченні загально-технічних і спеціальних дисциплін, набуття вмінь і навичок в сфері майбутньої професійної діяльності, збір матеріалів для виконання курсових проектів і робіт з дисциплін професійного циклу.

Така практична підготовка надає можливість ознайомити майбутніх фахівців з етапами виробничої діяльності та організацією виробництва, з технологічними процесами виготовлення швейних виробів, з науковою організацією праці; дозволяє закріпити теоретичні знання, набути елементарні навички організаторської роботи в трудовому колективі, а у підсумку спробувати ідентифікувати себе як майбутнього фахівця. Тому важливо не тільки те, як майбутні педагоги опановують наукові основи сучасного виробництва, але і як вони застосовують здобуті знання в освоєнні нової техніки й технології.

Основою ефективності виробничої технологічної практики є самостійна та індивідуальна робота майбутніх педагогів у виробничих умовах. Важливим фактором є залучення їх до соціального середовища

підприємств (організацій), де проходить формування становлення та вдосконалення професійної майстерності [3] необхідної для подальшої професійної діяльності, але вже більш інтенсивніше й цілеспрямованіше. Вона формується на основі практичного досвіду та має своє змістове вираження і функціональне призначення.

Конкретні види діяльності технологічної виробничої практики визначаються місцем її проведення та плануються щорічно при складанні угод із передовими сучасними підприємствами. Перед початком проходження практики, з метою глибшого ознайомлення майбутніх педагогів із сучасним виробництвом, бажано організувати оглядові екскурсії на підприємства. Так, студенти Інженерно-педагогічного факультету спеціальності 015.17 Професійна освіта (технологія виробів легкої промисловості) НПУ імені М. П. Драгоманова відвідали передові підприємства з виготовлення швейних виробів ПРАТ ШФ "ВОРОНІН" та ТОВ "ДАНА-МОДА". Екскурсії завершилися узагальнюючими бесідами з керівниками різних підрозділів підприємств, після чого були підписані угоди на проведення практик для студентів вище зазначеної спеціальності. Наявність такої форми співпраці навчальних закладів з підприємствами підвищує науковий рівень практичної роботи з підготовки майбутніх педагогів ПТНЗ, а також дозволяє використовувати наявне устаткування в практичних навчальних цілях.

Порядок виконання програми практики визначається залежно від роботи підприємства в сучасних умовах.

План проходження студентами виробничої технологічної практики затверджується перед її початком за наступним планом:

<i>№ п/п</i>	<i>Види робіт, що виконуються під час практики</i>	<i>Кількість днів</i>
1	Оформлення на базу практики. Інструктаж з техніки безпеки і охорони праці. Бесіда з керівником практики від підприємства. Ознайомлення з підприємством, його структурою, асортиментом продукції	1
2	Ознайомлення з організацію робіт та розплануваннями робочих місць: – в експериментальному цеху; – підготовчому цеху; – в розкрійному цеху; – в швейному цеху; – на складі готової продукції.	2
3	Робота на робочих місцях швейного, підготовчого, розкрійного, експериментального цехів.	5
4	Оформлення і здача звіту	2
	Загальна кількість днів практики	10

Якість проведення практики залежить від навчально-методичного керівництва нею з боку викладачів і представників підприємства (керівників

практики від підприємства). До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі, які брали безпосередню участь у навчальному процесі. Вони заздалегідь складають і узгоджують програму проходження практики з керівниками виробництва, при цьому звертаючи особливу увагу на графік руху практикантів на робочих місцях відповідно до вимог програми.

Для керівництва практикою студентів в умовах підприємства, бази практики, керівник підприємства своїм наказом призначає кваліфікованого спеціаліста, дії якого регламентовані посадовою інструкцією. Керівник практикою від підприємства забезпечує студентів необхідним обладнанням, інструментами, матеріалами, створює відповідні умови для їх праці і побуту. Він складає детальний відгук про виконання студентами програми практики, підписує і оцінює їх письмові звіти.

Протягом практики студенти починають засвоювати основи професійної майстерності, формувати стиль індивідуальної діяльності, набувають уміння співпраці та спілкування в колективі, тобто відбувається процес первинної професійної соціалізації. Вивчаючи існуючий на підприємстві технологічний процес, майбутній педагог ПТНЗ повинен показати вміння аналізувати і приймати самостійне рішення з погляду можливостей удосконалювання технологічного процесу, що забезпечує підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається. Це надає впевненості майбутньому педагогу бути дублером на робочому місці, виконуючи доручення відповідального працівника підприємства.

Одним із показників професійної майстерності вважають педагогічну компетентність, в якій інтегрується досвід, теоретичні знання, практичні уміння і важливі для педагога особистісні якості, серед яких відзначимо критичність мислення, потребу в самовдосконаленні, схильність до творчості, любов до професії.

В результаті проходження технологічної виробничої практики у майбутніх педагогів ПТНЗ мають бути сформовані наступні компетентності: інженерно-технічно галузеві (володіння знаннями типових технологічних процесів і режимів виробництва та здатність проводити відбір обладнання, що відповідає особливостям виробництва і технологічним вимогам, аналізувати режим його використання, забезпечуючи високу якість продукції, скорочення матеріальних і трудових витрат на її виготовлення); виробничо-технологічні галузеві (здатність виготовляти швейні вироби, використовуючи нові види професійного устаткування, нормативно-технологічну документацію, санітарно-гігієнічні вимоги та системи управління якістю, оптимізувати технологічні процеси виробництва, враховуючи асортимент, вхідний контроль сировини, технологічні режими та їх вплив на готову продукцію і здоров'я людини). Будучи цінною особистісною рисою, компетентність впливає на продуктивність навчання та активізацію всієї навчальної діяльності [7, с. 62-66].

По закінченні виробничої практики студенти складають і здають звіти

про виконання програми практики. У звіті повинно простежуватися критичне відношення (з позицій можливого удосконалювання і поліпшення) до питань, що вивчались на виробництві. Це відноситься до технологічних процесів, устаткування та оснащення, організації роботи всіх підрозділів даного підприємства.

До звіту додають різноманітні технічні матеріали: рисунки, креслення, фотографії, схеми, таблиці, зразки матеріалів, виготовлені вузли швейного виробу тощо. Керівник виробничої практики перевіряє звіт, після чого практикант складає залік, найчастіше у формі захисту звіту в комісії у вищому навчальному закладі, при цьому враховується характеристика і оцінка роботи студента керівником практики від підприємства. У разі незадовільної оцінки виробничої практики призначається повторне її проходження в індивідуальному порядку.

Висновки. Доцільним буде зазначити, що технологічна виробнича практика на підприємстві покликана стати основною складовою частиною організації навчально-виховного процесу та сформувати у майбутнього педагога ПТНЗ швейного профілю професійні вміння, навички приймати самостійне рішення на конкретній ділянці роботи в реальних виробничих умовах шляхом виконання різних обов'язків, властивих майбутній професійній діяльності.

Умовами досягнення професійної майстерності майбутнього педагога ПТНЗ можна вважати певні зовнішні (цілі та завдання професійної діяльності, система професійних вимог, суспільні запити, корпоративна культура) та внутрішні (потреби, мотивація, рівень домагань, здібності тощо) чинники, що сприяють досягненню певних професійних результатів.

Із вище викладеного випливає, що основною позицією навчального закладу вищої освіти має стати постійна та ефективна співпраця із сучасним виробництвом та роботодавцями.

Використана література:

1. Концепція розвитку професійно-технічної освіти : Затв. МОНУ, АПН України 5 липня 2004 р. // Професійно-технічна освіта. – 2004. – № 3. – С. 3-5.
2. Ягунов В. В. Ключові компетентності: поняття, сутність, зміст, кваліфікація та вимоги до випускників професійно-технічної освіти [Текст] / В. В. Ягунов // Науковий вісник Ін-ту ПТО НАПН України. – 2012. – № 4. – С. 12-19.
3. Шматков Е. В. Методика професійного навчання : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів зі спеціальностей “Професійне навчання” / Е. В. Шматков. – Харків, 2000. – 111 с.
4. Щербак О. І. Професійно-педагогічна освіта: теорія і практика : монографія / О. І. Щербак ; [за ред. Н. Г. Ничкало]. – Київ : Наук. світ, 2010. – 124 с.
5. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах / Р. С. Гуревич. – Київ : Вища школа, 1998. – 229 с.
6. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання. – 4-е видання, перероблене і доповнене. – Частина 2 : Загальні засади методики трудового навчання / Д. О. Тхоржевський. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – 186 с.
7. Дякун О. Формування навчально-пізнавальної компетентності учнів ПТНЗ [Текст] / О. Дякун, Г. Федько // Профтехосвіта. – 2014. – № 9. – С. 62-66.

References:

1. Kontsepsiia rozvytku profesiino-tekhnichnoi osvity : Zatv. MONU, APN Ukrainy 5 lypnia 2004 r. // Profesiino-tekhnichna osvita. – 2004. – № 3. – S. 3-5.
2. *Iahupov V. V.* Kliuchovi kompetentnosti: poniattia, sutnist, zmist, kvalifikatsiia ta vymohy do vypusnykiv profesiino-tekhnichnoi osvity [Tekst] / V. V. Yahupov // Naukovyi visnyk In-tu PTO NAPN Ukrainy. – 2012. – № 4. – S. 12-19.
3. *Shmatkov E. V.* Metodyka profesiinoho navchannia : navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv zi spetsialnostei "Profesiine navchannia" / E. V. Shmatkov. – Kharkiv, 2000. – 111 s.
4. *Shcherbak O. I.* Profesiino-pedahohichna osvita: teoriia i praktyka : monohrafiia / O. I. Shcherbak ; [za red. N. H. Nychkalo]. – Kyiv : Nauk. svit, 2010. – 124 s.
5. *Hurevych R. S.* Teoretychni ta metodychni osnovy orhanizatsii navchannia u profesiino-tekhnichnykh zakladakh / R. S. Hurevych. – Kyiv : Vyshcha shkola, 1998. – 229 s.
6. *Tkhorzhevskiy D. O.* Metodyka trudovoho ta profesiinoho navchannia. – 4-e vydannia, pereroblene i dopovnene. – Chastyna 2 : Zahalni zasady metodyky trudovoho navchannia / D. O. Tkhorzhevskiy. – Kyiv : NPU im. M. P. Drahomanova, 2000. – 186 s.
7. *Diakun O.* Formuvannia navchalno-piznavalnoi kompetentnosti uchniv PTNZ [Tekst] / O. Diakun, H. Fedo // Proftekhosvita. – 2014. – № 9. – S. 62-66.

МЕДВЕДЕНКО И. С., ДЬОЛОГ О. Значение технологической производственной практики в условиях производства в становлении и совершенствовании профессионального мастерства будущих педагогов в ПТУ швейного профиля.

В статье рассматривается значение и проблема технологической производственной практики будущих педагогов ПТУ швейного профиля в условиях современного производства. В связи с постоянным обновлением технического оснащения швейных предприятий, внедрением новых высокоэффективных технологий и нетрадиционных материалов, а также новыми формами хозяйствования возникла потребность в высококвалифицированных работниках с высоким уровнем профессиональной мобильности и творческой инициативы. Достижения надлежащего качества практической подготовки квалифицированных рабочих, их готовности к выполнению смежных видов работ, повышение мотивации к овладению современными производственными технологиями, творческого саморазвития и профессиональной самореализации отводятся будущими педагогами ПТУ. Учет динамических технико-технологических изменений, происходящих на предприятиях швейной отрасли, предопределяет необходимость значительно усовершенствовать технологическую практическую подготовку будущих педагогов профтехобразования швейного профиля.

Ключевые слова: Педагоги швейного профиля, профессиональное мастерство, технологическая производственная практика

MEDVEDENKO I. S., DJOLOG O. The value of technological manufacturing practice in the conditions of production in the development and improvement of the professional mastery of future pedagogues of the women's training profile.

The article considers the significance and the problem of technological vibrochnical practice of future teachers of the sewing profile in the conditions of modern production. Due to the constant renovation of the technical equipment of sewing enterprises, the introduction of new highly efficient technologies and non-traditional materials, as well as new forms of management, a need has arisen for highly skilled workers with a high level of professional mobility and creative initiative. Achievements of the proper quality of practical training of skilled workers, their readiness to perform related jobs, increasing motivation for mastering modern production technologies, creative self-development and professional self-realization are allotted by future teachers of vocational schools. The consideration of dynamic technical and technological changes occurring at the garment industry enterprises predetermines the need to significantly improve the technological practical training of future teachers of the vocational education of the sewing profile. The basis of the effectiveness of industrial technological practice is the independent and individual work of future teachers in the production

environment. An important factor is their involvement in the social environment of enterprises (organizations), where the formation of the formation and improvement of professional skills is necessary for the further professional activity, but more intense and purposeful. It is formed on the basis of practical experience and has its meaningful expression and functional purpose. It would be advisable to note that the technological manufacturing practice at the enterprise is intended to become the main component of the organization of the educational process and to form the future teacher of the vocational school of the sewing profile professional skills, the skills to make an independent decision on a specific area of work in real production conditions by performing various duties, inherent in future professional activities.

Keywords: Teachers of sewing profil., professional skill, technological production practice.

УДК 378.4:613/614

Момот О. О.

СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті розкрито процес створення здоров'язбережувального середовища у вищому навчальному закладі, який вимагає чіткого усвідомлення всіма суб'єктами освітнього процесу значущості відповідального ставлення до власного здоров'я та оточення, має забезпечувати умови не лише для збереження та зміцнення, а і формувати культуру здоров'я, здоров'язбережувальну поведінку у всіх сферах життєдіяльності за умови злагодженої та змістовної співпраці вищого навчального закладу, науково-педагогічних працівників, сім'ї та особистості майбутнього вчителя.

Ключові слова: здоров'язбережувальне середовище, шляхи створення здоров'язбережувального середовища, особистість майбутнього вчителя, здоров'я, вищий навчальний заклад.

Здоров'я – основа благополуччя, розквіту нації, джерело щасливого повноцінного життя. Країною повинні керувати люди натхненні, творчі. А для цього вони мають бути, у першу чергу, здоровими. Тільки здорова людина спроможна творчо мислити, самореалізовуватися, досягати успіхів, сприяти розвитку нашого суспільства, прогресивно рухатися вперед.

У контексті нашого дослідження важливим є існування значної кількості сучасних наукових і методичних праць, автори яких питання збереження здоров'я та здоров'язбережувального середовища розглядають в окремих аспектах: теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності (В. Єфімова); підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі (А. Циплюк); дидактичні умови здоров'язбережувального навчального середовища (В. Ільченко);